

KOLONIE-KINDERTJES

door
Jo Kalmijn-
Spiereburg

De nieuwe koloniekindertjes worden gebracht. De zenuwachtige moeders frutselen voor 't laatst aan een jurkje en een haarlint. „Nou, Meriegie, meid, hou je maar taa, hoor.. Zondag komen me al naar je kijken.... en dan brengen me snoepies voor je mee.. Denk er om, meid, gehoorzaam weze an de juffrouwe.... Nou dag Meriegie.. late me nou is kijken hoe'n grote meid of jij ben as moeder strakkies weg is.” Marietje ziet pips onder de peenhaartjes. Haar lichte oogjes staan rond en verontrust. Haar klamme handjes friemelen doelloos aan een tip van het vodderig jurkje. Er staan zweetkraaltjes op haar kleine neus. „Nou wat zegt dan Meriegie?” hunkert moeder naar een uiting van tederheid.

Ja, ja, knikt het kind plichtmatig. Ze hoort nauwelijks wat moeder zegt. Ze onderscheidt alleen de ongewone zachtheid in moeders stem. En daaraan klampt ze zich vast. Moeder is het laatste, dat nog van thuis rest. Amsterdam is ver. Er ligt een lange, ijzeren spoorbaan tussen Amsterdam en schuw Marietje. Thuis is onbereikbaar geworden. Evenals het steegje en het stoepje met de bananen-kisten van buurman-beneden. Evenals het eigen vertrouwde huis, drie-hoog, met het volle keukentje en het platje en het uitzicht over de daken. Evenals de broertjes en de kameeradjes, waarmee Marietje speelde op de schemerdonkere trappen. Moeder is het laatste houvast. Het is onbegrijpelijk, dat het pas gisteren was, dat dezelfde moeder Marietje klappen toediende, omdat ze stroop gemorst had uit het kannetje. Trouwens, de herinnering aan de klappen is volmaakt uitgewist. Vandaag is moeder Marietjes onbetwistbaar eigendom.

Marietje kan haar hand vasthouden zo lang als ze zelf maar wil. En in de trein heeft Marietje voortdurend stijf tegen moeder aangedrukt gezeten. als een kuikentje tegen de kloek.

De directrice praat tegen de moeders met een kalmerende stem. Het is dikwijls moeilijker deze moeders te sussen dan de kinderen. Ze zegt ook wat tegen Marietjes moeder, die zich haast te antwoorden.

„Ja mefrou, se eet minder as een vogeltje en se siet altijd so pierig.”

„Over een paar dagen vraagt Marietje om een vijfde boterham aan tafel,” voorspelt mevrouw geruststellend. „Nietwaar, Marietje?”

Mevrouw tilt een ogenblik Marietjes puntig kinnetje op en kijkt in de verschrikte ogen. Nu is het zachtjesaan tijd. Moeder moet weg. Ze kijkt drie, vier keer om en ze zwaait met de tas tot afscheid. Ze gaat de weg naar het station. Marietje staat op de tenen. Elke vezel van haar lijfje is gespannen. Ze ziet moeder nog. Nog. Nòg. Nu ziet ze alleen de kleuren van haar kleren tussen de bomen. Nòg. De weg heeft een bocht. Nu is alle contact met het bekende verbroken. Een gevoel van verlatenheid doet Marietje ineenkrimpen. Het doet zeer tot onder in haar buikje. O moedertje....

Mevrouw drijft met een grapje de kleine kudde koloniekindertjes naar binnen. Als ze

lacht worden haar ogen klein en dat maakt haar dadelijk minder streng en minder deftig. Ze heeft een prachtige japon aan met witte knoopjes en witte manchetten. Een ronde, bruine kam staat rechtop in haar haar, net boven de gevlochten bol. Marietje bewondert haar als een plaatje. Ze heeft geen oog van haar af.

„Kijk, hier is onze eetzaal.“ Ze dringen op een troepje voor de deur. De ramen staan wijd open. De melkkroezen staan al klaar op het glimmend tafelzeil.

„En hier is de keuken. Daar mogen jullie nooit binnenkomen. Begrepen?“

Ze knikken stom en plechtig.

„En hier hebben we de tuin. Is dat geen grote? Het lijkt wel een park, hè? En daar mogen we elke dag in spelen. En hier... kijk nu toch eens, meisjes, wat een speelzaal. Zien jullie die kastjes langs de muur? Die zijn vol speelgoed. Hier spelen we als het een dag regent. Ieder kind krijgt een eigen kastje.“

Marietje zucht diep. Thuis verstopt ze haar lege garenklosjes en restjes gekleurde wol en al haar andere rommeltjes onder de bedstee, omdat de jongens alles anders wegkopen. Aan de speelgoedkastjes, die mevrouw aanwijst, is een laadje en een aardig zwart knopje.

„Zo, nu gaan we naar boven om naar de bedjes te kijken. Denk er om, kinderen, op de trap mogen we nooit bonken met de voeten. We lopen altijd zó, heel zachtjes, van tippe-tippe-tip, op onze tenen. Marietje zal het wel erg mooi kunnen. Die ziet er net uit als een muisje.“

Marietje kan niet lachen. Er zit iets in de weg. Ze vertrekt in een welwillende poging het krampachtig mondje.

Wat een rij bedden! Allemaal wit. Het doet denken aan de bedjes van de zeven kabouters uit het sprookje, dat Rienus z'n juffrouw op school heeft verteld de laatste dag voor de vakantie. Voor de helft van Marietjes boterham heeft hij zich laten verbidden het verhaal te vertellen op bed.

Op de slaapzaal staan de ramen ook al wagenwijd open. Als je naar buiten kijkt zie je de bossen tegen de lucht staan. Mevrouw zegt, dat je ze ook ruiken kunt. Haal eens heel diep adem. Goed zo. Ruik je de dennen? Marietje snuift gehoorzaam mee. Ja werkelijk... .

„Ziezo, nu gaan we weer naar beneden. Weet jullie nog van tippe-tippe-tip? Prachtig. En daar is juffrouw Paulien, die zal jullie vertellen, welk nummer of je hebt en waar je zitten moet aan tafel.“

De maaltijd is een kwelling. Het tafelzeil voelt koud aan je warme handen.

De beker melk is zo boordevol, dat je er van griezelt.

Sommige kinderen beginnen al een beetje te wennen. Er zijn er ook bij, die voor de tweede keer komen en het klappen van de zweep nog kennen van vorig jaar.

Marietje vecht met de boterhammen. Het zijn er drie en op alle drie zit jam. Marietje kauwt en kauwt. Ze heeft een gevoel of haar ogen uitpuilen van benauwdheid. Ze slikt de propen met gesloten ogen en drinkt walgend de melk met heel kleine teugjes. Ze vecht nog met de laatste happen, als mevrouw al opstaat om te danken.

Wat een lang gebed! Het is haast omogelijk om zolang je ogen stijf dicht te houden. Je oogleden gaan hoe langer hoe meer trillen. Marietje kijkt voorzichtig door de kiertjes. Ze knijpt verschrikt haar handen in haar schoot ineen. Het meisje tegenover haar aan tafel heeft de tong tegen haar uitgestoken. Hoe durft ze?

Eindelijk amen. Rrrt, glijden de stoelpoten achteruit over het gladde zeil. Wandelen met juffrouw Paulien. Ze lopen netjes twee aan twee. Juffrouw Paulien, die voorop loopt kijkt telkens om, of het ordelijk toegaat. Ze heeft beloofd de meisjes leuke liedjes te leren, waarop je makkelijk kunt stappen.

Links en rechts van de weg staan dennenbomen. Het lijken wel Kerstboompjes. Hier en daar vind je langs de kant van de weg polletjes mos rond en zacht als kussentjes. Achter Marietjes rug giechelen de meisjes. Marietje verstaat niet, wat ze tegen elkaar fluisteren, maar ze wordt vuurrood en kijkt naar haar schoenen. De meisjes hier zijn lang zo aardig niet als de vriendinnetjes in Amsterdam. Op geen stukken na. Het meisje naast Marietje zegt ook al geen boe of ba en loopt met de neus in de wind.

Bom, daar staan ze opeens allemaal op een kluitje. Juffrouw Paulien wijst op een konijnenhol. Het is vannacht gegraven, zegt ze. Het zand is nog vers. Er liggen werkelijk nog een paar bruine konijnenkeuteltjes. Hè ba, kind, je mag ze niet in je handen nemen voor juffrouw Paulien!

Om de beurt mogen de kinderen op de hurken gaan zitten om in de schemerige diepte van het hol te kijken.

„Guns juffrouw, zitte daar nou konijnen in? Bij ons thuis zitte ze in een hokje. En kanne die beeste nou wel in het pikkedonker zien? Enne... . wanneer kommen ze d'r nou is uit? Doene ze dat vennacht? En waar vrete ze dan van? Van de blaadjes juffrouw, of van het mos?“

Ze moeten weer verder. Juffrouw Paulien monstert het rijtje kinderen. In orde. Ze fronst even de wenkbrauwen als ze ziet, dat Ma-

Juffrouw Paulien trekt zonder complimenten de kleertjes over haar hoofd uit.

rietje begint te huilen.

„Kom, kom, wat is dat nou? Doorlopen maar, meisjes.“

Marietje durft niet vertellen, waarom ze verdriet heeft. Ze kan toch niet zeggen, dat iemand een konijnenkeuteltje in haar hals gestopt heeft! Ze slikt en slikt en kampt dapper met haar tranen.

Ze voelt het enge knikkertje op haar blote rug onder haar flanelletje en durft zich niet verroeren van afschuw. Ze loopt stijf en stram en ziet geen bomen meer en geen polletjes mos.

Ze is dankbaar, als ze weer voor het witte hek van het koloniehuis staan.

Het zal wel zachtjes aan tijd worden voor het naar bed gaan. Marietje verlangt om de kleine kwelgeest uit haar flanelletje te schudden.

De kinderen mogen nog een poosje in de tuin ronddraven. Marietje staat bij de eetzaal en wacht op juffrouw Paulien, die ze naar

bed brengen moet.

Achter zich hoort ze borden en kroezen rammelen. Wachten duurt altijd lang. Marietje wiegelt eerst op het ene been en als dat moe wordt op het andere. Ze durft niet tegen de deurpost leunen uit angst voor het konijnenkeuteltje.

Een onvoorziene beproeving is het bad. Juffrouw Paulien heeft harde handen. Ze haast zich omdat ze het zo druk heeft.

Marietje is aan de beurt.

Juffrouw Paulien trekt zonder complimenten de kleertjes over haar hoofd uit. Marietje wil wel in de grond verdwijnen van schaamte. Ze durft niet kijken, waar het konijnenkeuteltje heen rolt over de stenen vloer van de badkamer. Wat is het benauwd in het kleine kamertje. Dat komt door de wasem van het warme water.

Marietje herademt. Juffrouw Paulien schijnt niets te merken. Ze wrijft met een waslap vol zeep Marietjes knokig rugje. Daarna het smalle borstje.

Roets, roets, afdrogen met een ruwe badhanddoek. Marietjes blote lijfje ziet vuurrood. De schone kleertjes glippen kil over haar schoudertjes.

Marietje voelt zich rampzalig en doodmoe. Haar peenhaartjes staan overeind op haar hoofd. Er komt opeens kippevel op haar armen.

Nu ligt ze dan toch in haar bed. Ze ruikt stilletjes aan het laken. Vreemd, maar niet akeelig. Heel anders dan thuis.

Het licht gaat uit en het wordt zoetjes aan donkerder.

In de andere bedden wordt gelachen en zachtjes „konijnenkeuteltje“ gezegd, maar Marietje doet de ogen stijf dicht en houdt zich splapend. Het kan haar niet schelen een scheldnaam te hebben. Dat maakt ze zichzelf tenminste wijs.

Het wordt later en stiller op de zaal. De ramen blijven de hele nacht open. De gordijnen waaien langzaam heen en weer. Buiten staan de bossen. Die zullen nu wel zwart zijn. Marietje huivert onder de deken. Ze ligt op haar rugje. Al de emoties van de dag vloeien in haar moe hoofdje dooreen. De melkkroes, Amsterdam, het konijnenkeuteltje, de bruine haarkam van mevrouw....

Ze is te uitgeput om verdriet te kunnen hebben.

Om negen uur komt mevrouw de ronde doen. Ze dekt de kinderen een voor een toe. Ze slapen allen, op van de ongewone gebeurtenissen.

Bij Marietjes bed blijft mevrouw iets langer staan. Er is iets bijzonder zachts in de manier, waarop ze de deken vaststopt achter haar rugje.